

శ్రీ రస్తు.

భర్తృహరి-నీతిశతకము

క || అచ్చము దిక్కాల్లాద్యన | వచ్చిన్నానంత చిట్టవఘనం
బునిజ | స్వచ్ఛాను భూతిమానము | సచ్ఛాతము తేజమేన జన్మము
దలఁతున్ ||

౧ - మూర్ఖజ్ఞత.

తే || బోద్ధులగువారు మత్సరపూర్ణమతులు | ప్రబలగర్వవిదూ
ష్టితుల్ప భ్రువులెన్న | నితరమనుజుల బోధోపహతులుగాన | భావము
సజీనర్ణమయ్యె సేభాపితంబు || ౧ క || తెలియని మనుజుని సుఖముగఁ
దెలుపందగు సుఖతరముగఁ దెలుపఁగవచ్చు | దెలిసినవానిం దెలిసి
య్యె | దెలియని నరుఁడెల్ల బ్రహ్మదేవునివశమే || ౨ చ || మక
రముఖాంతరస్థమగు మానికం జెకలింపవచ్చుబా | యకచలదూర్ఢి
తా నికరమైన మహోదధి దాటవచ్చును | స్తకమునఁ బూవుదండవ
లె సర్పమునైన భరింపనచ్చును | చ్చికఘటియిరిప మూర్ఖజ్ఞున చిత్త
ముఁదెల్పనసాధ్యమేరికీ || ౩ తే || తినిరియిసుమునఁ దెలంబు దీయవ
చ్చు | దవిలి మృగత్వస్థలో నీరుద్రావ వచ్చు దిరిగికుండేటి కొమ్ము
సాధింపవచ్చు | తేలిమూర్ఖుల మనము రంజింపరాదు || ౪ మ || కరి
భాజున్విసతంతు సంతతులచే గట్టన్విజృంభించువాఁ డురువశ్రంబు శిరి
కుపుష్పములచే నూహించు భేదింపఁదీ | పిరచింపఁ లవణాభికిన్మృగుక
ణ ప్రాప్తింబ్రవర్తించు | నిధరణి మూర్ఖులఁ దెల్పునెవ్వఁడు సుధాఘా
రానుతారోక్తులన్ || ౫ తే || స్వవశము హితంబుమూఢ తాచ్ఛాద
నంబు | గాఁగనిగతి నిర్మి చుఁగమల భవుడు | సర్వవిమలగు మజనుల
సభలలోన | మానమెని భూషణము మూఢమానవుడు || ౬ చ || తె

గుణముగ్రహించిజాగిరి - బాధయతమోదమందు - జనదాకలిదాని
 కేతెలతనున్నగో - మాయపుదానుజూచి పరిహార్యక సింగము దంతి
 గూల్చునే - చామల నెల్ల వారునిజనత్వ సమానఫలాధులేకదా || ౨౧
 డా|| పాలమూదిప్పు నేలబడివక్త్రముగుక్తియుఁజూపుఁగిందటం - గా
 లిడుఁద్రవ్యబిండదునిక్తైదుటన్మృతకంబిభద్రీశుం - చాలముశాలితం
 దులగుడంబులు చాటువచశ్శతంబుచే - నోలిభుజించు ధైర్యగుణయు
 క్తిగఁజూచు మహోన్నతస్థితిన్ || ౨౩. తే|| పాఠిలోకంబు సంసారప
 తితమగుట - వసుధపై గిట్టిపుట్టనివాఁడుగలఁడె - దానిజన్మంబు నఫల
 మెప్పానివలన - పంశమధికోన్నతివహించు పన్నెక్కొక్క ౨౪. తే||
 కుసుమగుచ్ఛంబునకుఁబోలెఁబాసఁగుశౌర్య - మానవంతునికివిరెండు
 మహితగతులు - నకలజనమస్తక ప్రదేశములనైన - వనమునందైన
 జీర్ణభావంబుగనుట || ౨౫. చ|| గురుముఖ్యులల రేవురార్వరశుభాంగు
 లేచరుల్వారిలో - వరవిక్రాంతివిహారిరాహుజెపుడుస్వైరంబుజేయండు
 భా - స్వరుల న్భాస్కరయామినీచరులనేబాధించుచున్నాఁడుద - త్ప
 రశస్త్రస్తక శేషమూర్తియగునాడై త్యుండు గర్వంబునన్ || ౨౬. మ||
 భువనశ్రేణివహించు శేషుఁడుఫణాభోగంబుపై సంతతం - బవలీలస్పరి
 యించుఁబృథ్వుమునఁగూర్మాధీశ్వరుండాతని - స్థవశక్రొకవశాత్తుండే
 యునతని వారాశియశాంతిచే - నపురాధీరచరిత్రసంపదలసంఖ్యా
 తప్రభావోన్నతుల్ || ౨౭. చ|| సమధికభీషణజ్వలనజాలవినిర్గమదుస్స
 హంబుచే - సమదనురేంద్రముక్తకులిశత్రుతిచేనుచితంబుపాణఘా
 తముహిమవత్కుమారునకుఁ దండ్రినిశాతశతారపాతభే - దమునము
 నుంగుచున్నతఁడదాజలరాశితొలంగనహామే || ౨౮. తే|| అర్క
 కాంతమచేతనంబయ్యుపవిత్ర - పాదములుసోఁకినంతసేప్రజ్వలిల్లు -
 గాననవమానబింతుఁజిందయిన శత్రుకృతతిరస్కారమెట్లునహించనే
 యు || ౨౯. క|| విదళింపనుటకుసింగపుఁ - గొదమయ్యమదమలినగండ
 కుండకములపై - నొబదిలశాలికినై జము - గదతేజనిధికివయసు కార

ఉ॥ జాతిదొలంగుఁగాతగుణశక్తిరసాతల సీమకుంజము - గాత
 కులం బాబూదియగుఁ గాతనగంబుననుండిలముం - బాతముఁ జెందుఁ
 గాతబహు భంగుల విత్తమై మాకుమేలు - విఖ్యాతగుణంబు లెల్లదృ
 ణకల్పము లొక్కధనంబులేవడి॥ 30-క॥ ఏనరునకు విత్తముగల -
 దానరుఁడుకులీనుఁడభికుఁడార్యుఁడతండే - ధీనిధిధన్యుఁడు నేర్పరి నా
 నాగుణగణముకొంచనంబుననిలుచు॥ 31-మ॥ యలినంగంబున బా
 లుఁడాదరముచేరాజ్యాభర్తదమఁజెల్పిచే - శ్రుతిహాని ద్విజాడన్వ
 యంబు ఖలుచే గూర్తాప్తిచేసేలము - ధృతిచేమిత్రానూపు లేమిగృ
 పిమద్య ప్రాప్తిచేసిగ్గు - దుర్మతిచేసంపదులున్న శించుఁజెడు నర్థంబు
 ప్పొమాదంబున॥ 32-క॥ దానముభోగమునాశము - పూనికతో
 మోఁడుగతులు భవిధనమునకు - దానముభోగమునెఱుంగని - ధీ
 సునిధనమునకు గతిదృతీయమెపొసంగు॥ 33-ఉ॥ శాణవిఘ్నప్రశస్త
 మునుశస్త్రహతుంకగు శూరుఁడుమద - క్షీణగజంబునైకత విశిష్ట
 శరన్నాదియున్నవక్షపా - ప్రాణవిభుండుచండనురతాలనబాలికయు
 ధనైకవి - శ్రాణన శూరులుంగడు గృశత్వమునం బ్రభాంగుతు నిధ
 రన్॥ 34-ఉ॥ చేరియుండు నెవ్వఁబడిచిక్కఁచుఁజేరడుశాలిధాన్య
 మే - కోరునతండు పిమ్మటనకుంఠదనోన్నతుఁడై వసుంధరరం - జూరికి
 సాటిగాఁదలఁచుభూరిధ సాధ్యులచొప్పనేకమై - గౌరవమున్ లఘుత్వ
 మునుగైకొనువస్తువులందునెల్లెడన్॥ 35-తే॥ సత్యమన్యతరంబుపరుజో
 క్తిసరసభాష - ప్రాణహింసయుదయయులోభంబునీగి - కనకసంగ్ర
 హవ్యయములు గెలికిపార - రమణీకైవడి బహుతీర్థరాజనీతి॥ 36-తే॥
 భరణిభేరువుఁ బిడుకరంగదలఁచితేని - జనులువోపింపుమధిపవత్సముల
 మాడ్కి - జనులువోపింపఁబడుచుండజగతికల్ప - లతతెలుగున నక
 లభులంబులొనంగు॥ 37-తే॥ అజయునుగీర్తి యునుభూనురావనంబు -
 దానమునుభోగమిత్ర సంశ్రాణనములు - మద్దూరంబులుగలుగవేలము
 లయందు - వాఁగొల్పిన భలమేమివనుమతే॥ 38-చ॥ వనజభవుండు

నెన్నోనట వాసిససామ్మునుసంబాకొంచెమో - వినుడునుభూమి కేగి
 సలభించుచుమేరువు జేరెంటోయినన్ - ధనముభిక్తంబు రామకడుడై
 న్యముమానుషనాభ్యులందు - వ్యసనిభిమాతయ్యముగతాగ్రహిం
 చునుటంబుసూచుమా! ౪౦.

గైదనన్దిశి.

తే॥ కారణములేనికలహముగిరింజలము - సరిస్థధూరిధన
 వాంఛబంధునాధు | జనములంద సహిష్ణుత్వమనగొజగతి | బ్రకృతి
 సిద్ధజులివినుష్టవికరమునన్ | ౪౧. తే॥ సిద్ధచేభూషితుడయిలెయు
 చున్న | తోడరుపజ్జింకనగునుమిరుర్జినుడు | చానమాణిశ్యభూషితి
 శస్తమస్త | కంబయినపన్నగముభయంకరముగాడె | ౪౨. శా॥ హీ
 రమ్యంజడుగాగనువ్రేతునిమాలుగాశుచిందభిగా | శూరున్నర్థయ
 గాము నిన్విమతిగా శ్రోత్ర ప్రియాలాపుని | స్సారంగబలవంతుగ
 నితునిగానద్వక్తవాచాలుగా | స్సారంజెన్నిసుగీగుణంబు దీక్షితా
 రూఢంబు జేయంగదా॥ ౪౩- చ॥ వగంగొనులోభముంజనునభావము
 సత్యముచిత్త శుద్ధియుం | దగునుజనత్వమున్ సుమహితత్వమువిద్యయన్
 లోకనిందయుం | దగిలినదుర్గుణంబుదురితంబుదపంబునుదీక్ష సేవ భృ
 త్యగణముసామ్ములున్ ధనచయంబును జాననువేళయున్నదే॥ ౪౪. చ॥
 దినమలిసాంగుడై నహిమదీప్తియు బ్రాయము దస్వనాతియున్ |
 వనరువ శూన్యమాకొలనువణితరూపనిరక్షరాన్యమున్ | ధనపరు
 డై నరాజుసతతంబున లేమినిగుందుసాధువుం | జనపతిచెంతదుజనుమ
 శల్యములేడివిసామనంబునన్ ॥ ౪౫ - క॥ మనుజులలోనెవ్వడుదగ
 దనవాడనువాడు దుష్టధరణీశునకుం | దనకలువేలివిజేల్చెడు
 బురుజులనువుగల్గివాయునభుక్షదయుండై ॥ ౪౬- చ॥ మానము
 చేతమూకయు సమంచితవక్త ప్రకాశిచెంగటం | బూనిపని పదిట్ట
 మమూడటవప్రేగ నుడెనేనిశా | లీను మహాభీరుడ వలిత్త మదాని
 ములేనిబంటుభూ | జానుల సేవదుష్కృతు సాధ్యముయోగుల క్షణనిధ
 డున్ ॥ ౪౭- చ॥ బులులగు వాచలంబుకనికార సమర్థు బేషకాచర

ర్థశగతియగున కృష్ణసజకమః-ము విస్తృతిపాలానన్ము । శ్చలగుణ
వై యైవిధివశలగున సంపదగాంచితులుచున్ । మెలగునృ పాలుదే
శమువ మేలులభించు నెయెట్టివాకిన్ । ౪౮ - తే । మొదలఁజూచినదగ
• దుగొప్పపదఁగులుచ । యాదిగొంచెముతరు వాతనధికమగుచు ।
దనరు•దినపూర్వఁర భాగీజనితమైన । చాయపోలికఁగు జనసజ్జనుల
మెత్తి ॥ ౪౯ - తే ॥ కనవుచేసితిచే మోదకలనచేత - బ్రతుకుమగ
మీనసజ్జన ప్రకరముచకు - శబరకై వర్తసూచక జనులుజగతిఁ గా
రణములేనిపగవారు గారెతలఁప ॥ ౫౦ ॥

౬-సుజనపదతి.

మ॥ సుస్థతిశ్రేష్ఠులగోష్ఠియంబరగుణస్తోమంబునంబ్రీతిదే । శిక
సంశ్లేషయు విద్యయంసురుచిన్వస్త్రీ కేళిలోకాపవా । దకథాభీతియు విష్ణు
• భక్తి దమనోద్భవచ్చక్తి య్ సాధుదూ । పకసాంగత్యవిముక్తి యంగల
మనీషావంతులంగొల్పెదక ॥ ౫౧-ఉ॥ ఆపదలందుద్ధైర్యగుణమంచితసర
పదలందుఁదాల్చియక । భూపనభాంతరాశమునఁ బుష్కలవాక్చతురత్వ
నూజిబా । హాపలుశక్తి య్ యశమునందనురక్తి యువిద్యయందువాం
ఛాపివృద్ధియుం బ్రకృతినిగ్ధగుణంబులు సజ్జనాశికి ॥ ౫౨-చ॥ కరమున
నిత్యదానము ముఖంబున సూన్యతవాణీయకాదలం - గురుచరణాభివాద
నమకుంజితపీర్యముదోర్వగంబునక । పరహృదయంబునక విశదవర్తన
మంచితవిద్యవీనులక । సురుచిరభూషణంబులివి శూరులకుక సిరిలేనియ
స్వమక ॥ ౫౩-మ॥ పరహింసాపరకీయవిత్తహరణాభావంబునత్యక్తప్రీతా
పరముందానపరత్వ మన్యజన కాంతాయక్తి మూకత్వముక । బధత్వ
ష్టాజనభజనంబుగురునమ్రీత్వంబునుంబ్రాణభ్య । త్కరుణాశాస్త్రసమ
గ్రీనద్విధులుభద్రీప్రీకిన్మార్గముల్ ॥ ౫౪-తే॥ సంపదలుగల్గుతఁజిమహా
జనులహృదయ । మభినవోత్సవ కోమలంబగుచువెలయుఁ గూపదలువొం
దునపుడు మహామహీధ । రాశ్మవంఘాతకర్మశెంబయ్యుతనచ్చు ॥ ౫౫-మ॥
అసహూనప్రీయనీతివర్తనముప్రాణాంతంబునందుక మాలి । మనమగ్రా
హ్యమదుష్టయాచనమనంపత్వోర్ధనాభావముక । వ్యసనా వాప్తినిగ్ధై

ర్యముంబు ధజనాత్వం తానుకూలత్వమీ । యసిధారావ్రతచర్యమె
వ్వడు మహార్య శ్రేణికిఁ దెప్పెనో॥ ౫౬-మ॥ పానగందానముగు ప్త
మగ్ధిభవనంబుండేరుచో సంభ్రమో । బ్రసద్ధతానివిధానముం బ్రీయ వి
ధుల్లావించి మానంబురా । జనభస్మిత్రీకృత ప్రకాశనముగుత్సాకర్మజై
ముఖ్యమీ । యసిధారావ్రతచర్యమెవ్వడుమహార్య శ్రేణికిందెప్పెనో॥
౫౭-ఉ॥ సీరముత ప్తలోహమునసల్పియనామకమైనశించునా । సీరమెము
త్యమట్లునలిసిదళ సంస్థితమైతనర్చునా । సీరమెశుక్తిలోబడిమణిత్యము
గాంచు సమంచితప్రభం । తారుషవృత్తుల్లిట్లధముమధ్యము సుత్తము
గొల్పువారికి॥ ౫౮-చ॥ జనకునిబూజులంగడుబ్రసన్ననిజేయునతం
డు పుత్తుఁడే । వనితమెలంగుభర్తృవశివర్తినియైయదిసత్కళత్రమే ।
జనుడువిపత్తిసౌఖ్యసదృశశక్తియుఁడతఁడు మిత్రుఁడీత్రీయం । బునుజగ
తిఁలభించుగడుబుణ్యముచేసిన యట్టివారికి॥ ౫౯-చ॥ నతులగుచు
స్మహాన్వృతి దనర్చుచు నన్యగుణోక్తిచేగుణో । స్వతిఁబ్రకటించుచుం
బరద ప్రియకార్యసమర్థతానమం । చితనిజకార్య సంగ్రహముఁజేయు
చునిఘరవాదులక్షమా । ధృతినిరసించుచుస్వరగు ధీరులుపుణ్యులుగా
రయ్యేరికి॥

2-వరోహకారపద్ధతి.

తే॥ తరువులతిరసఫలభారగురుతుఁగాంచు । నింగివ్రీలుచునమృత
మొనంగు మేఘుఁ । దుర్ధతులు గారుబుధులు పమృద్ధిచేత । జగతినుప
కర్తలకునిది సహజభూమి॥ ౬౦-తే॥ అమరుఁడెవి శాస్త్రమునగుండల
మునుఁగాదు । నలలుముననొప్పదీవిచే వెలయుబాణి । యురుదయాధ్యుల
జుషపర్రోహకార । కలనరాశిండుగంధరబుధులనఁగాదు॥ ౬౧-తే॥ ద్యు
మణిహస్తాకరమువికచముగఁజేయుఁ । గుఘుదహర్షంబుఁగావించు పమృ
తస్థుతి । యధితుఁడు గాకజలమిచ్చుసంబుధరుఁడు । సజ్జనులుగారె పర
మీశా చరణమతులు॥ ౬౨-మ॥ తమకార్యంబుఁజరిత్యజించియుఁబరార్థ
చాగ్రకుల్పజ్ఞుల । దమకార్యంబు ఘటించుచుంబరహి తార్థవాగ్మృత
ల్లనృముల । దమకై యగ్రహితార్థసూతుకజనుల జైత్యున్వృథానాన్

రథం । గముఁగావిరిచెడువార లెవ్వరో 'యెఱుంగ' శక్యమేయే॥
 ౬౧-తే॥ అఘమువలన మరల్చుహితార్థకలితుఁ । జేయుగుహ్యంబుఁ
 చూడబోపించుగుణము । విడువఁడొనన్లు లేవడివేళెచ్చు । మిత్తుఁడిలక్ష
 ణంబుల మెలగుచుండు॥ ౬౧-ఉ॥ క్షీరముచున్న నీటికొరకెన్ స్వగుణం
 బునుదన్నుఁజేరుటన్ । క్షీరముగప మౌటంగనిచ్చుటికెన్ వెతచేజలం
 బుదు । ర్హారసు హృద్విస్త్రెంగనవహ్నిజౌరంజనెదగ్ధమంతలో । నీర
 ముఁగూడిశాంతమగు నిల్చుమహాత్ములమైతియిగాతి॥ ౬౨-చ॥ బ్రహ్మ
 యోడఁ బవ్వలించు మఱియొక్క యోడెన్ ననియించురాక్షస । ప్రకరము
 లొక్కచోనడఁగుఁబర్వ తనఁఘములొక్కెడన్ బలా । హకములతోడ
 నుండుబడ బాగ్నియువిస్త్రతమూర్జితంబునుం । బ్రకట భరక్షమం బగు
 చు భాసిలునౌరసముద్ర మెంతయన్॥ ౬౩-చ॥ వితతబగదృరంబుఁదన
 వీఁపునఁడాల్చినకూర్మనాథుఁడున్ । సతతముచంద్ర భాస్కరుల చక్ర
 ముఁదిస్సంధ్యిపుండు సజ్జనుల్ । ప్రతిభనజాండజంతు ఫలరంధ్రవసన్మౌళ
 కంబులట్లనిం దితవి ఫలార్థనంగతిజనించినశించుఁదదన్యజంతువుల్॥ ౬౪॥
 శా॥ ఆశానంహరణంబునోర్చియుమదత్యాగంబుదుదోషవాం । ఛాశూ
 న్యత్వముసత్యమున్ బుధమతాచారంబునతేవయన్ । వై శద్యంబును
 శత్రులాలనముమాన్య వీతియుం బ్రశ్రయ । శ్రీశాలిత్వమువీనులందుఁ
 గృహయన్ శిష్టాలికిన్ ధర్మముల్॥ ౬౫-చ॥ హృదయవచశ్శరీరములనెం
 తయుఁబుణ్యసుధాప్రపూర్ణులై । ముదముబహుశకారముల మూఁడుజ
 గంబులకున్ ఘటించుచున్ - వదిలక సాధుసద్గుణలవంబులుగొండులు నేసి
 మెచ్చుచున్ - మదినవికారియగు మాన్యులు గొండులు వొల్తురిద్ద
 రన్॥

౪-ధైర్యతైతి-

తే॥ తనసి రేవేల్చులుదధిరత్నములచేత - వెఱచి రేఘోరకాకోలవి
 పముచేత - విడిచి రేయత్నమమృతంబు వొడమీదనుక - నిశ్చితార్థంబు
 వదలరునిపుణమతులు॥ ౨౧-శా॥ ఆరంభింపరు సీచమానవులు విఘ్నయా
 ననంతస్థులై - యారంభించి పరిత్యజితురు విఘ్నాయత్తులై మధ్య
 ము - భీరుల్విఘ్న నిహన్య మాను లగుచున్ ధృత్తున్ తోతాహులై

పాపింబార్థములుజ్ఞగింపడునుమీ పృజ్ఞానిధుల్లావునఁ॥ ౨౦-మ॥ ఒకచో
 శలను బవ్వళించునొకచోనొప్పారుబూసెజ్జపై - నొకచోశాకమాలార
 గించు నొకచోసుత్తృష్టశాలోదనం - బొకచోగంతథలించునొక్కొక
 తటిఁ యోగ్యంబరశ్రేణిల - క్కకురాసీయఁడుకార్యసాధకుఁడుదుః
 ఖంబుఁ సుఖంబుఁ మడిఁ॥ ౨౩-శా॥ నీతిపౌధవిషయలైననిపుణున్నింది
 పనీమెచ్చనీ - ఖ్యాతింజెందిననంపదల్పిలువనీగాఢంబుగాసాగనీ - ఘాతంబు
 స్పృహపొందనీనియతిమైకానీయుగాంతంబునఁ - నీతిశ్లాఘ్యపథంబుఁదప్పరు
 గదానిత్యంబుధీరోత్తముల్॥ ౨౪- మ॥ మానవతీ కటాక్ష శితమార్గము
 ల్విదలింపఁ జాలవె - వ్యానిమనంబు కోప మయవహ్నిదహింపదులోభ
 పాశనం - తానముమాల్యచందనవితానములుఁ వెతనేయనోపకె -
 వ్యాని వశంబునఁ మెలఁగువాఁడుదియించుడగంబుల్నియుఁ॥ ౨౫-తే॥
 నియతించే తఁగదలెత్తుండయినధైర్య - పరుని ధైర్యగుణంబుమౌనస్వంగద
 రమె - క్రిందు నేయంగంబుజినట్టికృష్ణపథుని - కీలతందైనమోఁదుగాఁగె
 రలుఁగాదె॥ ౨౬-చ॥ ఉరుతరిపర్వతాగ్రముననుండి దృఢంబగురాతిమోఁద
 న - త్త్వరముగఁద్రొల్లి కాయము హతంబుగఁజేయుట మేలుగాలినిమే-
 పరిదొరవాతగేలిడుటబాగు హుతాశనమధ్యపాతముఁ - వరమగుఁజూ
 రుశీలగుణవర్జనమర్హముగాదుచూడగఁ॥ ౨౭-చ॥ అతనికి వాఙ్ధికుల్యయ
 గునగ్నిజలంబగుమేరుకైలమం - చితశీలలీలనుండుమదసింహము జింకతె
 అంగుఁదాల్చుఁగో - పితఘణిపూలదండయగుభీష్మనిషంబునుధారనంబగుఁ
 క్షీతిజనసమ్మతంబగుసుశీలమదెవ్వనియందు శోభిలుఁ॥ ౨౮-తే॥ ఖండితంబ
 య్యభూజంబువెండిమొలుచు - క్షీణుడయ్యనునభివృద్ధిజెందునోముఁ -
 డివ్విధమునవిచారింపియొడలు దెగిన - జనములకుఁదాపమొందరు సాధుజ
 నులు॥ ౨౯-ఉ॥ జానుగభూతికిందొడవు నజ్ఞనభావముశౌర్యలక్ష్మికిఁ - మా
 నమునీలివిద్యకుశములు సుబుద్ధికివత్త వృద్ధికిఁ - దానముదాల్చిశక్తు నకుధ
 ర్యనిరూఢియదంభవృత్తికిం - బూనికతోడపర్వగుణభూషణమెన్నగ శీ
 లమేనుమీ॥ ౩౦॥

దైవపదతి.

చే॥ గురుండుగురుండువారుశతకోటిసురగుణవాహినీలైతారు. - ను

భవనంబుగోటమధుసూరవనుడుకొనయిదోడుదంతిది - కృణిపతిగాంగనో
 స్వబలఘాతియు దాయలకోడెనాబలో - శర్లముదైవమేపురుషశక్తినిరథ
 క మెన్నిభంగులన్॥ ౧౧-ఉ॥ రాతిరిమూషకంబువివతం బానంబికిరండ
 బద్ధమై - భీతిలిచిక్కియాసచెడిపెద్దయుడస్సినపామువాతనీ - పాతముఁ
 జెందెదానిదినిపాముదొలంగేబిలంబుతోనన్ - యేతటిహానివృద్ధులకునె
 క్కటిదైవముకారణంబగున్॥ ౧౨-క॥ కందుకమువోలెనుజనుడు - గిం
 దంబడిమగుడమోదికిన్నెగయునుమో - మందుడుమృత్విండమువలె -
 గిందంబడియడగియుండుగృహత్వమునన్॥ ౧౩-మ॥ ధరకల్వాటుండో
 కండు సూర్యకరసంతప్త ప్రధానాంగుడై - త్వరతోడన్ బరువెత్తి చేరినిలి
 చెందాళద్రుమచ్ఛాయఁడ - చ్చిరముందత్ఫలపాతవేగమునవిచ్చెన్ శబ్ద
 యోగంబుగా - బారిదైవోపహతుండు వోవుకడకుంబోవుంగదాయాప
 దలో॥ ౧౪-తే॥ ఘలుగుజములుపక్షులుబట్టువడుట - రవినుధాకరులకున్
 నరాహుబాధ - బుద్ధిమంతులలేమియుఁబాసఁగఁజూచి - విధిబలాఘ్యుడ
 టంచుభావించుమదిని॥ ౧౫-క॥ గుఱుమణిఖనియగుపూరుష - మణిధరణికిర
 వణముగ నమృన్మనవిధియా - గుణవంతునివెనదునిమిన - గుఱిసానిగాఁ
 గనెన్నుకొనరేధాతన్॥ ౧౬-చ॥ శతభిషగాఘ్యుడున్ సతతశంభువతంస
 మునయ్యునోపధీ - తతులకునాధుడయ్యనునుధారస శేవధియయ్య దారి
 కా - పతిసనరాజయత్కృభవబాధల బాపగ నోపడకకృటా - హతవిధిక్య
 త్యమెవ్వనికినైనజగంబునదాటవచ్చున్॥ ౧౭-చ॥ కలితవిపత్తిదండపదఘట్ట
 సనేయుచుమన్నుకై వడిన్ - ఖలుడువిధాతపిండితముగానొనరించినతాంత
 చింతయన్ - బలితపుసారెపైనిలిపిపాయకఁడందముద్రోవచున్నవాఁ - డల
 మికులాలురీతి దెలియంగలవార మెయేమి నేయనో॥ ౧౮-చ॥ దొసఁగులు
 వచ్చువేళగుణధుర్యులధైర్యగుణంబునర్వముం - బససెడుసంచుఁజూచెదవు
 పాపపుడైవమయీదురాగ్రహ - వ్యసనముమానుమాను ప్రళయంబున
 వీతనిజక్రిములులై - ససిసెడవించుకంతయును సాగరముల్లలపర్యతంబు
 లున్॥ ౧౯-తే॥ ఎవ్వనికినిజ్జగంబుననెంతఫలము - డైవకృతమగునది వొం
 దుద్వ్యక్తతని - గారణముగాదుపెనుబాప్రభునునిజేతు - చాతకమువా
 తంబడుచు జులకణములు॥ ౨౦-తే॥ రాత్రిదండుచుండేయంబరశకలమున -

కష్టబడెనంతెయంబరఖండమునను - పగటనినుడునుగ్గిగబడియెనొర
 వీరితాగఁత్యమెన్నంగవేరికెది. - ౧౦-కర్మవృత్తి.
 ను॥ శిథిలతేనిభక్తి నతిసేయుదువేల్పుట - కానుపక్ష్యలున్ - విధి
 కష్టమలావిధియువిశ్రుతకర్మఫలప్రదాయ - య్యధికఫలఁబుకర్మవశమట్లు
 గుటంబనియేమివారిచే - విధికిధికంబుగవృత్తిమనివేమటుమొక్కిభజం
 తుగర్మము॥ ౯౧-చ॥ నలువకులాలుభంగినలిన ప్రభవాండమునందుదే
 నిచే-నిలిచెదశావతారవననిష్ఠితుడయ్యెమురారిదేనిచేబెలుచంగపాలహ
 స్తుడయిభిక్షుకుడయ్యెబురారిదేనిచెనలరవిదేనిచే దిరుగుగానుసకము - ము
 నంద్యమేకదా॥ ౯౨-మ॥ ఖలునిన్ సజ్జనుగాగమూర్ఖజనుసంఖ్యావంతునింగా
 దాయలనన్నితుల గానగోచరము - బ్రత్యక్షంబుగాఁబ్రోవోహృత్క
 లనంబైనమహావిషంబమృతముంగాజేయునత్కర్మము - జ్వలన్పానిధి
 వైభజింపుమువయస్యావాఁచితార్థాస్తికిన్॥ ౯౩-చ॥ లలితనికేతనిప్రియవి
 లాసవతిధవళాతపత్రిన । ద్విలసితవైభవంబనుభవించ బడు సుకృతాను
 వృత్తిచే - జెలువగుపుణ్యకర్మమునశించిననంగజనంగరత్నము - తల్లిలిత
 గుణోరుహాక్తి కనికాయములట్లుదొలంగునందల్॥ ౯౪-తే॥ సగ్గునిర్గు
 ణకార్యములుపునుమతి - చేతఁబరిణతిగడుఁబ్రోక్షింపఁబడును - బరుష
 కర్మవిపాకంబుఫలముదనుక - హృదయము దహించుశల్యంబురీతిజగతి॥
 ౯౫-మ॥ చెలువొరన్నగుటంబునందతఁడు సుకీర్ణిండుఖండబులం - దిలపి
 ణ్యకముపండెనారుగలకర్థి నప్తపర్యావృత్తుల్ - నిలిపెన్జల్లడుదూదికై
 పుడమి దున్నెంబైడినాఁగేళ్లని - ములంగర్మక్షితిఁబట్టియెవ్వఁడుదంబుల్సే
 యడప్రాజ్ఞత॥ ౯౬-తే॥ రమ్యరూపంబువిద్యయురాజనేవ । గులముశీ
 లంబుఁజాలపుఫలమొసంగ - బూర్వపుణ్యసంచితభాగ్యములుఫలించు -
 గాలమునఁబసాదివృక్షములకరణి॥ ౯౭-చ॥ సలిలముజొచ్చినంగనకశైల
 ముఁజేరివైదీరులం - గెలిచినరాజనేవదిలకించినవేదములభ్యసించినం -
 గళలతెఱంగెఱింగినఖగత్వము - దాల్చినగర్మవిఘ్న తాకలనవిభావ్యమైన
 పనిగాచువినాశములేదు భావికిన్॥ ౯౮-క॥ కానమునరణమునసలి - లా
 సులలిపుమధ్యమునమహాద్ధినిగాగ్రి - సానమునమత్తునిదితిం బూనికతోఁ
 బూర్వపుణ్యములురక్షించున్॥ ౯౯-తే॥ భవమునబూర్వసంభృతపుణ్య
 రాశి - యగుచున్నదయంబుగాంచినసుగూణవిధికి వనముపురమగుఁబట్ట
 త్మజనములగుదు - రణనిధిరన్నపప్రాణయఁబులించు॥ ౧౦౦

మ! యమునానీలసరోజసారభరసవ్యాసంగి భంగీకులో - ఓమకం
తద్వ్యతిలిప్త శేషభజగప్రాలంబ్యజాంబూశీదా - ద్రిమహాకాయకరూఢ
గూఢ పదమాంత్రిసంప్రీయకత్తివి - క్రిమశాతాంబకపాతితాంబరచర
కృవ్యాత్పరాట్టాలకా.

క॥ సుమనోనాయశసంభృత - సుమనోద్భృతపదవిసప్రసూనభవా
నీ సుమనోహరసురనిర్ఘర - సుమనోదామార్హజాటజూటోద్దేశా॥

గ ద్య ము .

ఇదిశ్రీమదుమా మహేశ్వరకరుణాకటాక్షవీక్షావాత్రీ శ్రీమదేనుః
గులక్ష్మణకవిరాజపాత్రీతిమ్మనార్యపుత్రీవివిధవిద్వజ్జన విధేయలక్ష్మణకవి
నామధేయప్రీతంబయిన సుభాషితరత్నావళి కాన్యంబునందు నీతిశతకం
బునమూర్ఖపద్ధతియువిద్యుద్ధతియు శౌర్యపద్ధతియు సర్వపద్ధతియు దుర్జన
పద్ధతియుసుజనపద్ధతియుఁ బరోపకారపద్ధతియు భైర్యపద్ధతియుడై వ పద్ధత
యగర్వపద్ధతియుఁ ననుపదిప్రకరణంబులు గలప్రథమాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

నీ॥ శ్రీనాథయోగీంద్రీ నేవితగోవింద । మైకుంత సరమాత్మ వాసుదేవ
కేశవమరహరి శార్వాణవందిత । నారాయణాచ్యుత నారసింహ
ప్రీత్యమ్నకంసారి పద్మనాభయపేంద్రీ । హరికృష్ణవామన అంబు
జాక్ష

శౌరిహృషీకేశ శార్ఙ్గ్యపీతాంబర । అనిరుద్ధ పురుషోత్తమాదిపురుష

గీ॥ విశ్వరక్షక విశ్వేశవిశ్వభరిత

శాశ్వతానంద భైరవ శ్యామరూప

శ్రీమనోనాథ మాధవశ్రీయనంత॥

నీ॥ పాలమున్నీటిలో ఘణిరాజుశయ్యపై । యోగనిద్రానీల యున్నవాని
కోటిసూర్యప్రభా మేటికిరీటముల్ । వేయుమస్తకముల పెల్లయువాని ;
కొస్తుభమణియును కర్ణ కుండలముల । కమలశ్రోణియులు గలుగువాని
నీరియునుభూదేవి చరణంబులొత్తంగ । కరుణారసచాల గలుగువాని

గీ॥ నలగునుతియింతు ధ్యానింతు తగభజంతు

నన్నుగృహతోడ బోవుమీ నాధనాధ

శ్రీమనోనాధ మాధవ శ్రీయనంత॥

సీ॥ ఆదినారాయణ ఆత్మపరాయణ । కేశవాద్యుతహరి వాసుదేవ
శ్యామలాంబుధివర్ణ కామితార్థప్రిదా । సామగానప్రియూ సదయ
హృదయ

భక్తరక్షామణి పరమాత్మ పరిమేశ । దేవజగన్నాథ దేవదేవ
సారాణిసన్నత గీర్వాణవందిత । నీరజలోచన నిగమవినుత

గీ॥ లోకనాయక సద్భక్తలోకవరద

పుండరీకాక్ష నన్నుకృప బోవుమయ్య

శ్రీమనోనాధమాధవశ్రీయనంత॥

సీ, దేవజగన్నాథ దివ్యగోవర్ధన । భగరాజవాహన కలుషదహన

పంకజలోచనధవబంధమోచన । దాడిద్రీధంజనదైత్యహరణ

సన్నునిపాలన సద్ధర్మశీలన । కరిశాసనాశన యురగళయన

వసుదేవనందన వాశీశవందన । కాళిందిమర్దన కలుషదిహన

గీ॥ పరిమపావన త్రిభువనపరిజాత

దీనమందార సనుజ్ఞోవదిక్కునీవె

శ్రీమనోనాధ మాధవశ్రీయనంత॥

సీ. మాధవనీకథా మాధుర్యమునుగోలు । నాలుకనన్యతంబు లాడని
యకు

వై కుంతనిలయమీ సర్వముల్ వినునాదు । వీసులదుష్కథల్ వినగ
నియకు

కమలాక్షమీపాద కమలముల్ సోకునా । కన్నులపరసతుల్ గాని
యకు

శౌరిమీనిలయంబుబారదోలెడునాదు । చిత్తంబుననురచితలిడకు

గీ॥ ఘోరదురితంబు లికనన్న జేరనియకు

ఆయురారోగ్యములు కృపనేయవయ్య

శ్రీమనోనాధ మాధవ శ్రీయనంత॥

సీ॥ కౌండిన్యసతి నోము కానుక సోలెడు । నూకలర్పించిన నొప్పినావు
కోకుచేలుడు కొణితెడటుకులుదెచ్చి । యిచ్చినసంకదలిచ్చినావు
పాంచాలియునుచుకుబలునుకూరయునీళ్లు । బోసినకరుణతోగాచినావు
సగ మేసికొకియా! శబరితెచ్చినపండ్లు । భక్షించియామెరక్కించినావు
గీ॥ భక్త వత్సల సంచభక్ష్యైశ్చ ములను .

లర్పణమొచ్చేయగా ముద మొందినావు

శ్రీమనోనాథమాధవ శ్రీయనంత॥

సీ॥ గాగ్రహంబుచేజిక్కికడుడప్పి మొఱబెట్టి । గజరాజు యాపడగాచినావు
తండ్రిబాధకునోర్చితగమిమ్మునుతిచేయ । కరుణతోప్రహ్లాదుగాచినా
వుఅనన్నడై వేడ్క ఆవిభీషణునకు । మెచ్చిలంకారాద్య మిచ్చినావు
కట్టినపుట్టములకొరవులూలువంగ । పాంచాలిదురవస్త బాపినావు
గీ॥ గానశతతణు వేడెద కమలనాథ.

అభయదానంబు కృపచేయవయ్య

శ్రీమనోనాథ మాధవ శ్రీయనంత॥

సీ॥ ధాతపుబ్రాహ్మపుత్రులివి దండిలివి । బ్రాతపుచెలివాత్మబాంధవుడవు
కావంగబ్రోవంగకర్తవుభోక్తవుగణుతింపగామాకుఘమడవీవె
యన్నియున్నవాడనేనుచేర మెంచక । దీనరక్షణదయాదృష్టిచూడు
వేయమోములురెండువేలజహ్వాలుగలశేషుండుమిమునుతిచేయలేడు
గీ॥ కడగిరుదుర్గిండు నీమాయ గానలేడు

యితరజనులకు చీరూప మెంచవశమె

శ్రీమనోనాథ మాధవ శ్రీయనంత॥

సీ॥ ప్రహ్లాదనారద బకదాల్భ్య శ్రీశుక । కశ్యపజపదగ్ని కణ్వయతి
కపిలవేదివ్యాస కౌశికమాండవ్య । బలివిభీషణభృగు పరశురామ
హస్మంతి రుక్మాంగ దాంబరీషార్జును । వాసిష్టవాల్మీక వాలఖిల్య
అకూరిరవిదురమార్కండేయబృహదశ్వశౌకగౌర్గేయమానుల్లే
గీ॥ మిమ్మునుతియింపజాలరు నెమ్మితోడె

తనూ మతియింపచేయినా చీరజాతి

శ్రీమనోనాథ మాధవ శ్రీయనంత॥

సీ॥ వృదయాస్తమయములే వృడుగక నేనాడు । మాటలేనీనామ మంత్రో
జపము

బాహుయుగ్మలబులబహువిధంబునుజేయుపనులెల్లమీదివ్యపాగపూజ
యుడుగక పుడమిపైనడచినయడుగులుతగుమీకు జేయుపదక్షణములు
శయ్యపై వేడ్కతోశయించుటెల్లనుధరసాగిసాస్తాంగదండమిడుట
సీ॥ గాన దలంపుమువేడెద కమలనాథ

అభయదానము మాకిమ్ము శుభగచరిత

శ్రీమనోనాథమాధవ శ్రీయనంత

పద్మనాథ దయానిధే పరమపురుష.

క॥ కృష్ణపరమాత్మ యదుకుల క్షీరవాద్ధి
పూర్ణచంద్రిమ దేవకీ పుత్రవిబుధ
వినుత నారాయణాచ్యుత వేదవేద్య
భక్తజనపోష పరితోష పరమపురుషా,

దశరథములు సంపూర్ణము.

ప్రచురణ త్రిక

ప్రకృతిమున మనరాను మొదలుగుముద్రాక్షరకాలటోముద్రాం
చుగ్గింధములలో అ కతస్థలుండుటచేత మదువరులకు అనువయోగ
మగుననియెంచి పండితులచేత తస్థులన్ని ఒప్పులుగా పరిష్కరణచేయిం
చి మంచికాగితములుంచి తెలుగున పాండింగుకైపుతో అనేకరకముల
తతకములును శ్రేణుప్రేమకతో శ్రీలపాటలు 100 రకములును యింకా
దండకములు కథలు ప్రబంధములు మున్నగునవి మాన్వంతరికీనునందు
ముద్రాచుచున్నాము. వెలలు సరసముగానుండును. విశేషముకొనువా
రికి సరిఅయిన కమీషను యివ్వబడును రు 0-0-6 లేబిల్పువంపితే క్షేల్లా
గంపుదుము. తెలుగునను యింగ్లీషునను గ్గింధములుకూలికొచ్చువేయ
దుము.

ఇట్లు విధేయుండ,

మంగు వెంకటరంగనాథరావు.

కాకినాడ పత్రికాదేవీధి మ్యూనిసిపల్ నెం 1862రు

కెద్దమశీదుకు పడమరవైపుయిల్లు

ప్రచురణకర్త విద్యసాగరముద్రాక్షరశాల

